

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ БАНКУ

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківським національним економічним університетом
імені Семена Кузнеця, кафедрою банківської справи
(повне найменування вищого навчального закладу, кафедри)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Колодієв О.М.
Чмутова І.М.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Сучасні технології управління фінансами банку» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні технології управління фінансами банку, методи їх формування та конструювання.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення даної навчальної дисципліни доцільно розпочинати, прослухавши такі навчальні дисципліни як: «Механізм функціонування сучасних банківських систем», «Аналіз банківської діяльності», «Фінансовий менеджмент і контролінг у сфері бізнесу». У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності», а також виконання кваліфікаційних робіт.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні засади формування технологій управління фінансами банку
2. Вибір спеціальних та комплексних технологій управління фінансами банку

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні технології управління фінансами банку» є формування у аспірантів компетентностей щодо прийняття управлінських рішень у сфері банківських фінансів на основі застосування сучасних спеціальних і комплексних технологій та дослідницької діяльності стосовно виявлення закономірностей руху фінансових потоків банку та розроблення методичних підходів щодо їх раціоналізації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні технології управління фінансами банку» є:

дослідження передумов використання сучасних технологій управління фінансами банків України;

засвоєння та використання знань теоретичних основ формування технологій управління фінансами банку;

набуття вмінь формування системи показників для вибору спеціальних технологій управління фінансами банку;

обґрунтування вибору спеціальних технологій управління фінансами банку;

визначення готовності банку до запровадження комплексних технологій управління фінансами;

використання збалансованої системи показників як комплексної технології управління фінансами банку;

засвоєння методів реалізації технологій бюджетування, фінансового контролінгу, бенчмаркінгу у банку.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо-наукового ступеня "доктор філософії" набувають таких компетентностей:

здатність розробляти комплексний стратегічний план діяльності банку та визначати пріоритети його фінансової стратегії;

уміння обґрунтовувати основні економічні та фінансові параметри бізнес-плану;

здатність забезпечувати впровадження і застосування бюджетування, розробляти послідовність його здійснення на основі сучасного менеджменту;

спроможність розробляти бюджет ресурсів банку, бюджет активів і пасивів, доходів і витрат;

уміння прогнозувати фінансовий стан банку та підтримувати достатній рівень фінансової стійкості;

здатність до створення системи управління банком у відповідності до вимог ринку;

уміння використовувати облікову та аналітичну інформацію для прийняття управлінських рішень;

здатність здійснювати управління банківськими операціями;

уміння визначати рейтинг банку з використанням різноманітних рейтингових моделей;

здатність застосовувати технологію банківського бенчмаркінгу;

здатність до побудови системи фінансового контролінгу у банку;

здатність до оцінки показників результативності та ефективності як інструменту управління фінансовими потоками банку;

здатність до діагностики ефективності системи фінансового контролінгу у банку;

здатність до формування збалансованої системи показників банку;

здатність до оцінювання діяльності банку та розроблення його стратегії на основі збалансованої системи показників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години 5,0 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування технологій управління фінансами банку

Тема 1. Передумови запровадження технологічного підходу у фінансовому менеджменті банку.

Тенденції технологізації та еволюція технологій управління фінансово-економічними процесами. Перетворення технології на самостійний економічний ресурс. Розвиток технологій управління економічними суб'єктами. Зміщення пріоритетів у використанні управлінських технологій.

Теоретичні основи та генезис фінансового менеджменту банку. Ускладнення інструментарію фінансового менеджменту банку. Тенденції застосування інноваційних технологій управління фінансами банку.

Фінансово-економічні передумови трансформації підходів у фінансовому менеджменті банків України: падіння темпів економічного розвитку України, зниження рівня фінансової стабільності банківської системи, посилення ризикованості банківської діяльності, високий рівень конкуренції у банківському секторі.

Методологічні передумови запровадження технологічного підходу у фінансовому менеджменті банку. Сучасний стан технологічних теорій в економічному і фінансовому управлінні. Розвиток еволюційних теорій. Виникнення концепції «організаційних рутин» та її застосування у фінансовому менеджменті банку.

Тема 2. Теоретико-методологічні засади технологічного підходу у фінансовому менеджменті банку.

Теоретико-методологічний базис формування та реалізації технологічного підходу у фінансовому менеджменті банку. Основні підходи до управління фінансами банку. Зміст технологічного підходу у фінансовому менеджменті банку. Принципи технологічного підходу: відповідність «мета – процес – структура», технологічність, типізація, паралельність, гнучкість.

Розвиток методичних засад трактування сутності та класифікації технологій управління фінансами банку. Сутність технологій управління економічними суб'єктами. Види та властивості технологій управління фінансами банку.

Складові методології формування технологій управління фінансами банку.

Тема 3. Ідентифікація стадії життєвого циклу банку як основа формування корпоративних та фінансових стратегій його розвитку.

Розвиток теорій життєвого циклу. Моделі життєвого циклу організації. Врахування специфіки функціонування банку при визначенні стадій його життєвого циклу. Визначення кількості та послідовності стадій життєвого циклу банку. Обґрунтування критеріальних характеристик для визначення стадії життєвого циклу банку. Методичний підхід до ідентифікації стадії життєвого циклу банку.

Формування корпоративної та конкурентної стратегій банку з урахуванням стадії його життєвого циклу. Визначення доміант фінансової стратегії банку залежно від стадії його життєвого циклу. Стратегія антикризового управління на стадії спаду життєвого циклу банку.

Змістовий модуль 2. Вибір спеціальних та комплексних технологій управління фінансами банку

Тема 4. Врахування циклічності розвитку банку при запровадженні спеціальних та комплексних технологій управління фінансами.

Показники ефективності здійснення основних банківських операцій – кредитних, із залучення коштів (на депозити, з міжбанківського ринку, за допомогою цінних паперів власного боргу), портфельного інвестування у фондові інструменти, валютних, з розрахунково-касового обслуговування. Формування системи показників для вибору спеціальних технологій управління фінансами банку. Методичне забезпечення вибору спеціальних технологій управління фінансами банку.

Методичні засади визначення готовності банку до запровадження комплексних технологій управління фінансами. Поняття зрілості системи фінансового менеджменту банку. Визначення рівня ефективності відтворення фінансових ресурсів банку. Оцінювання рівня готовності фінансових менеджерів банку до використання комплексних технологій управління фінансами. Визначення ступеня формалізації та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту банку.

Тема 5. Розвиток комплексних технологій управління фінансами банку.

Бюджетування як комплексна технологія управління фінансами банку. Основи організації бюджетування в банку. Місце бюджетування в системі управління банком. Методики бюджетування: бюджетування на основі виділення бізнес-процесів банку; бюджетування за центрами фінансової відповідальності. Бюджет як ключовий інструмент технології бюджетування. Планування діяльності банку в процесі бюджетного управління. Контроль та аналіз виконання бюджету банку.

Реалізація технології бенчмаркінгу в банку. Сутність бенчмаркінгу та його види. Сфера застосування бенчмаркінгу в процесі управління фінансами банку. Етапи бенчмаркінгового порівняння. Визначення банку-еталона в процесі бенчмаркінгу. Порівняння показників банку-еталона та банку-реципієнта.

Фінансовий контролінг як комплексна технологія управління фінансами банку. Сутність контролінгу та його необхідність в системі прийняття фінансових рішень. Методичне забезпечення фінансового контролінгу у банку. Основні етапи впровадження фінансового контролінгу у банку. Інструментарій фінансового контролінгу у банку. Формування системи контролінгу банківської діяльності.

Управління фінансами банку на основі збалансованої системи показників. Переваги використання технології збалансованої системи показників. Склад показників за перспективами збалансованої системи показників: «фінанси», «клієнти», «бізнес-процеси», «розвиток персоналу». Модифікації збалансованої системи показників. Методи визначення відстрочених та випереджальних показників у збалансованій системі показників. Методичні засади використання збалансованої системи показників як комплексної технології управління фінансами банку. Методичний інструментарій врахування специфіки причинно-наслідкових зв'язків у збалансованій системі показників банку.

Тема 6. Фінансове забезпечення технологій управління фінансами банку.

Впровадження технологій управління фінансовою діяльністю банків та проблеми його фінансового забезпечення. Сутність фінансового забезпечення впровадження технологій управління фінансовою діяльністю банків та послідовність його етапів. Аналіз важелів та інструментів фінансового забезпечення впровадження технологій управління фінансовою діяльністю банків. Аналіз можливостей банків України щодо фінансування технологій управління фінансовою діяльністю.

Формування змісту та структури системи фінансового забезпечення технологій управління фінансовою діяльністю банків. Оцінювання фінансового забезпечення впровадження технологій управління фінансовою діяльністю банку. Обґрунтування вибору пріоритетного напрямку фінансування технологій управління фінансовою діяльністю банку.

3. Рекомендована література

3.1. Основна

1. Губарева І.О. Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник / І.О. Губарева, О.М. Штаєр. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 240 с.
2. Івахненко С. В. Фінансовий контролінг. Методи та інформаційні технології [Текст] / С. В. Івахненко, О. В. Мелих. – К. : Знання, 2009. – 319 с.
3. Колодізев О. М. Фінансовий менеджмент у банку: методологія прийняття рішень у банківській сфері: Навчальний посібник / О. М. Колодізев, І. М. Чмутова, І.О. Губарева. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 408 с.
4. Контролінг як технологія управління фінансовими та нефінансовими структурами : монографія / О. М. Колодізев, І. М. Чмутова, К. М. Азізова, М. В. Максимова. – Х. : ХНЕУ, 2014. – 352 с.
5. Лебідь О.В. Бюджетування у банках : навч. посіб. / О.В. Лебідь. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 274 с.
6. Лубенченко О. Е. Фінансовий контролінг суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / О. Е. Лубенченко, Н. В. Акмаєва, І. Л. Чабаненко. – Алчевськ : ДонДТУ, 2010. – 116 с.
7. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг [Текст] : навч. посіб. / О. О. Терещенко, Н. Д. Бабяк. – К. : КНЕУ, 2013. – 407 с.

8. Чмутова І. М. Збалансована система показників як інструмент визначення та реалізації конкурентної стратегії банку / І. М. Чмутова, О. С. Безродна // Теоретичні та прикладні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств: кол. моногр. у 4 т. / за ред. О. А. Паршиной. – Дніпропетровськ : Герда, 2013. – Т. 3 – С. 7–22.

9. Чмутова І. М. Сучасні технології фінансового менеджменту банку: методологія формування на стадіях життєвого циклу : монографія / І. М. Чмутова. – Х. : ФОП Лібуркіна Л. М., 2015. – 468 с.

10. Чмутова І. М. Аналіз відтворювальних процесів у банківській сфері / І. М. Чмутова // Управління процесами відтворення у виробничій та фінансовій сферах : монографія / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна. – Х. : ХНЕУ, 2013. – С. 137–224

11. Чмутова І. М. Технології бюджетування та фінансового контролінгу у системі функцій фінансового управління банком / І. М. Чмутова, О. В. Лебідь // Соціально-економічні аспекти розвитку суспільства : монографія / за ред. М. О. Кизима. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – С. 219–244.

3.2. Додаткова

12. Каплан Роберт С. Организация, ориентированная на стратегию. Как в новой бизнес-среде преуспевают организации, применяющие ССП / Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон; пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – 416 с.

13. Протасов Д. В. Теория и практика применения технологии бенчмаркинга для улучшения качества деятельности организации : монография / Д.В. Протасов. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – 80 с.

14. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку : навч. посіб. / І.В. Сало, О.А. Криклій. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 314 с.

15. Самородов Б. В. Методологія управління фінансовим розвитком банку : монографія / Б.В. Самородов. – К. : УБС НБУ, 2012. – 307 с.

16. Филиппова І. Г. Контролінг як технологія управління організацією: навчальний посібник / І.Г. Филиппова, В.Г. Сумцов, Г.С. Балахнін. – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 240 с.

17. Хольнова Е. Г. Теория и методология формирования и развития отечественного менеджмента банка : монография / Е.Г. Хольнова. – СПб. : СПбГИЭУ, 2008. – 254 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

усних опитувань на лекціях та практичних (семінарських) заняттях – усне опитування;

письмових теоретичних контрольних робіт – письмова контрольна робота на перевірку засвоєння знань;

письмових практичних контрольних робіт – письмова контрольна робота на сформованість умінь, навичок та їх застосування у типових і нетипових ситуаціях.